

พระราชดำรัส

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
พระราชทานแก่คณะผู้ปฏิบัติงานโครงการตามพระราชดำริ
ณ อาคารใหม่สวนอัมพร กรุงเทพมหานคร
วันพฤหัสบดี ที่ ๓๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๘

วันนี้รู้สึกดีใจที่ได้พบคณะผู้ร่วมปฏิบัติงานโครงการที่ทำกันมา จริงๆ ต้องเรียกว่าเกือบ ๔๐ ปี หรือ ๓๐ กว่า ก็ได้ทั้ง ๒ อย่าง งานต่าง ๆ เมื่อเริ่มต้น กับปัจจุบันมีแตกต่างกันบ้าง แต่หลักใหญ่ ๆ เหมือนกัน เช่น เรื่องสุขภาพอนามัย เริ่มต้นด้วย งานโภชนาการ ซึ่งไม่ได้เป็นการเอาอาหารไปให้นักเรียนอย่างเดียว แต่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเพาะปลูก ทำการเกษตรด้วย จึงเรียกว่า เกษตรเพื่ออาหารกลางวัน จริงๆ แล้วในส่วนแรกเป็นส่วน เรื่องของสุขภาพอนามัย เรื่องอาหารนั้น แต่เดิมมีนักเรียนที่มีความบกพร่องในเรื่องโภชนาการมีอยู่เป็นจำนวนมาก มาถึงปัจจุบันเกือบสี่สิบปี หรือ ๓๐ กว่าปีนี้ ปรากฏว่าเท่าที่ได้ไปเยี่ยมดู ยังมีปัญหาบ้างก็เพียงเล็กน้อย มีงานด้าน สุขภาพด้านอื่นๆ เช่น เรื่องสุขาภิบาล สุขาภิบาลอาหาร สุขาภิบาลอย่างอื่น ๆ ความสะอาดของห้องน้ำ ห้องส้วม ห้องครัว บริเวณโรงเรียน เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แปลงผัก คอกสัตว์ ก็ต้องดูแลให้ถูกสุขลักษณะ เป็นเรื่องที่ต้องดูแลกันต่อไป อย่างที่เราดูแลแล้วเน้นในเรื่องที่เกี่ยวกับอาหารเช่น โรคพยาธิ ก็ยังมีอยู่บ้าง ก็ต้องดูแลเกี่ยวกับ เรื่องความสะอาด เรื่องล้างมือ หรือว่าสิ่งที่ทำให้รับประทานอาหารไม่ได้ คือ ฟันไม่ดี ทันตสุขภาพต้องเน้นเรื่องการ แปรงฟัน เป็นต้น

ส่วนเรื่องการผลิตอาหารนั้น เริ่มต้นตั้งแต่การเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ มีเรื่องการสหกรณ์ ของที่ผลิต ได้นั้นต้องเข้าไปจำหน่ายในร้านสหกรณ์ ผู้ที่ผลิต หรือที่ดูแลร้านสหกรณ์ก็เป็นเด็กนักเรียน บางคนอาจจะคิดว่าเด็กนักเรียนเป็นเด็กเล็ก ๆ อายุไม่ถึง ๑๐ ขวบ จะไปทำงานสหกรณ์ได้อย่างไร เท่าที่ผ่านมา เด็กนักเรียนเหล่านี้ สามารถที่จะทำงานด้านสหกรณ์ได้เป็นอย่างดี จะมีผลในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น จะรู้จักในการทำบัญชี รู้จักคิดเลข รู้จักเขียนหนังสือ เป็นการฝึกประชาธิปไตย คือได้มาหารือกันและออกความคิดเห็นกันอย่างเป็นต้น เรื่องสหกรณ์ ของนักเรียนนั้นได้ แพร่ขยายไปถึงครอบครัวของนักเรียนและบุคคลอื่นๆ ที่ เหล่าครูบวชชีอาสาสมัครได้ไปแนะนำ ในเรื่องอื่น ๆ ที่ผู้บัญชาการ ทชด. ได้ เล่ามาถึงการอบรมครูตชด. ก็มีประเด็นต่างๆ ที่มาจากการปฏิบัติที่ผ่านมา เวลาไปเยี่ยมชม การทำงาน จะมีหนังสืออยู่เล่มหนึ่ง สำหรับประกอบการไปดูงานที่ บอกรายละเอียดของการ ปฏิบัติงาน จะสังเกตได้เป็นบางครั้งว่ามีเรื่องของการผลิตพืชสัตว์ อย่างนี้เป็นต้นที่ค่อนข้างจะน้อย บางครั้งไปถึงที่ ก็เห็นว่าน้อยจริง ๆ ด้วยเหตุผลต่าง ๆ ได้แก่ มีน้ำมากเกินไป มีน้ำน้อยเกินไป มีเหตุการณ์ต่าง ๆ พื้นที่ไม่เพียงพอ เพราะเรื่องเหล่านี้สามารถแก้ไขได้เป็นบางครั้ง บางครั้งที่มีภาวะ เกินการแก้ไข ก็จะปรับปรุงให้ดีขึ้น แต่ก็ไม่ต้องกลัว เพราะเดี๋ยวนี้ ทางโครงการมีทุนทรัพย์ ถ้าอาหารที่ผลิตเองไม่พอก็ซื้อได้ แต่ในบางครั้งก็เป็นเรื่องแปลก ที่พอไปถึง แล้วเห็นว่าโรงเรียนทำงานได้เป็นอย่างดี ไม่ใช่เฉพาะโรงเรียน ทชด. โรงเรียนในสังกัดอื่นที่ไปเยี่ยมด้วย เขาก็ทำได้ดี แต่จะมีปัญหาในเรื่องของการบันทึกข้อมูล เรื่องนี้ทางผู้บัญชาการได้กล่าวว่า ได้ตกลงทำความเข้าใจในเรื่องการทำ ข้อมูลเป็นอย่างดี อีกเรื่องหนึ่ง คือ ในเรื่องของการฝึกชลประทานที่เรียกเพราะๆ ว่ายุทธการ เรามีหมอดิน ยุวเกษตรกร

แล้ว ในเรื่องของชลประทาน หาน้ำสำหรับทำการต่าง ๆ นั้น ก็ไม่ใช่ว่าจะต้องให้นักเรียนไปเป็นผู้หาน้ำ เพราะมีหน่วยงานที่ช่วยเหลือ แต่ตามพระราชดำรัสพระราชบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่มีมานาน ๒๐ กว่าปี แล้ว ท่านตรัสถึงโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันว่ามีประโยชน์ นอกจากจะมีอาหารให้กินแล้ว นักเรียนก็รู้จักทำงานร่วมกัน รู้จักวิชาการต่าง ๆ ในนั้นก็มีการชลประทานด้วย ซึ่งเรายังไม่ได้ปฏิบัติอย่างจริงจัง ครั้งนี้ได้เริ่มปฏิบัติ นักเรียนมีความรู้เรื่องน้ำแล้ว ต่อไป ก็จะเป็นผู้ที่คิดว่าเรายังขาดแคลนหรืออย่างไร จะได้เล่าให้เจ้าหน้าที่หรือครูอาจารย์ต่อไปได้ เรื่องเกษตร เวลาที่โครงการต่าง ๆ ตีมาก คิดว่าเมื่อเราทำในห้องเรียน หรือในโรงเรียนแล้ว ความรู้ ที่ได้จากโรงเรียน หรือ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ต่าง ๆ ที่เรามีอยู่ในโรงเรียนสามารถขยายพันธุ์ได้ ถ้าพอกับที่ใช้ในโรงเรียนแล้ว ก็จะได้ขยายผลไปสู่เกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองของนักเรียนได้

ในการเรียนการสอน นอกจากเรื่องของวิชาการ เมื่อ ๔๐ ปี นั้นเปลี่ยนแปลงไปมาก แต่ก่อนนี้ นักเรียนของโรงเรียนที่เราไปตั้ง ความสำเร็จแล้วมี นักเรียนที่สามารถอ่านออกเขียนได้ นั่นก็ถือว่าเป็นความสำเร็จใหญ่แล้ว ต่อมาก็ต้องให้สำเร็จประถมศึกษา และมีโอกาสเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษา แต่ปัจจุบันนี้ เราส่งเสริมให้เรียนได้ในระดับอุดมศึกษา อาจจะเป็นปริญญาตรี โท เอก ในสาขาต่าง ๆ ที่เขาสนใจ และมีความสามารถที่จะเรียนได้ ก็ต้องให้โอกาสไปถึงที่สุด นายินดีที่นักเรียนเรียนแล้วจบมาแล้วได้ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ ประโยชน์ให้แก่สังคมด้วย นอกจากจะเลี้ยงชีพของตัวเองแล้ว ก็เป็นผู้ปฏิบัติกรที่จะช่วยเหลือกันต่อไปได้ด้วย ขอแนะนำว่าให้นักเรียนพยายามติดต่อกัน พบปะกัน หรือว่าเดี๋ยวนี้ก็มี พวกเครือข่าย ต่าง ๆ ที่เราจะติดต่อกันได้

นอกจากการเรียนที่เป็นวิชาการแล้ว ตั้งแต่ต้น เราส่งเสริมเรื่องการทำงานอาชีพ ในสมัยนั้น คนที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารค่อนข้างลำบาก ยิ่งพวกที่ไม่มีสัญชาติแล้ว จะไม่สามารถเรียนต่อสูง และทำงานหรือหางานที่ดีได้ ตอนนั้นก็แค่ทำเรื่องการฝึกหัด งานอาชีพต่าง ๆ ที่จะไปหาเลี้ยงชีพโดยสุจริตได้ แต่ปัจจุบันนี้โอกาสของคน แม้เกี่ยวกับเรื่องไร้สัญชาติ ก็ดีขึ้น คนไม่มีสัญชาติมีโอกาสที่จะเล่าเรียนได้สูง ต้องค่อย ๆ ปรับ ค่อย ๆ แก่กันไป วิชาที่เรียนนั้น นอกจากที่จะเอามาประกอบอาชีพแล้ว ยังเป็นความรู้เสริม ฝึกหัดมือ และความรู้สึกที่จะเห็นว่าการงานอาชีพต่าง ๆ การปฏิบัตินี้เป็นส่วนสำคัญของชีวิต เราต้องการให้สามารถหาเลี้ยงชีพได้ด้วยวิชา ที่เรียนมาหรือการประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ในปัจจุบันนี้ก็ขยายนอกจากนักเรียนแล้วไปสู่ชุมชนเช่นกัน จะเห็นว่าในที่ ๆ มีโรงเรียนในโครงการ จะมีประชาชนที่เป็นกลุ่มอาชีพ นอกจากจะขายเองแล้ว ยังเป็นผู้ส่งสินค้ารายใหญ่ของร้านกาแฟ ซึ่งเวลานี้แตกสาขาไปอีกหลายแห่ง สินค้าเหล่านี้ก็เป็นที่นิยม ผู้ที่ทำจะเป็นนักเรียน หรือกลุ่มอาชีพ ก็จะมี รายได้ ส่วนที่จำหน่ายได้ ก็นำเงินกำไรนั้นมาช่วยเหลือชุมชน หรือ โรงเรียน หรือให้เป็นอาหารกลางวันเด็กมัธยมซึ่งไม่ได้อยู่ในเงินที่ทางราชการจะให้ หรือเป็นภัตตาหาร พระภิกษุ สามเณร อย่างนี้เป็นต้น ถือว่าเป็นเรื่องที่สืบทอด สืบต่อต่อเนื่องกันมา

ส่วนที่พยายามเน้นอยู่เสมอ คือการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เวลาไปทางเฮลิคอปเตอร์ จะเห็นว่ามีเขตที่ควรจะเป็นป่าไม้ก็แหวก ๆ หายๆ ไป ส่วนที่แหวกนั้น ที่จริงก็กระทบความเป็นอยู่ของประชาชนเหมือนกัน ไม่มีต้นไม้ ที่ป้องกันดินไว้ ก็เกิดการเสื่อมสภาพของดิน เป็นปัญหาต่อการเกษตรเช่นเดียวกัน เราก็ต้องดูทำเกษตรที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม หรือว่า เราจะรักษาสิ่งแวดล้อมเช่นปลูกป่าอย่างนี้เป็นต้น ปรากฏว่ามี นักเรียนเก่าที่เป็นตัวตั้งตัวตีใหญ่ในการทำงานพวกนี้ ส่วนเรื่องอนุรักษ์วัฒนธรรมที่บอกแล้วว่าวัฒนธรรมเป็นเรื่องของรากเหง้าของเรา บางทีก็เป็นส่วนที่จะสร้างความภูมิใจ นำรายได้ ทั้งเรื่องศิลปะ ดนตรี การฟ้อนรำ การทำสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจาก

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เราเป็นลูกหลานสืบมา งานฝีมือหรือว่า แม้แต่วรรณกรรม วรรณคดี ภาษา ด้วย เราก็ควรจะอนุรักษ์เอาไว้

ในโอกาสนี้ขอให้ทุก ๆ ท่าน ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ในชีวิตประจำวัน ให้มีความสุข ความสบาย และก็มีกำลังใจที่จะร่วมกันมาช่วยกันต่อ ๆ ไป
